

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	แนวคิดเรื่องสุคติในพุทธปรัชญาเถรวาท
ชื่อผู้เขียน	พระเจริญ พันธุรี
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาปรัชญา
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :	ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งเรือง บุญโญรส ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย พงษ์สนิท กรรมการ อาจารย์ ดร.ประมวล เพ็งจันทร์ กรรมการ

บทคัดย่อ

โดยปกติทั่วไป การกระทำของมนุษย์มีทั้งดีและชั่ว และผลที่ได้ก็แตกต่างกัน คือเป็นคุณและเป็นโทษ ให้ความสุขและความทุกข์ ถ้าการกระทำให้ความสุข ก็เป็นสุคติ ถ้าให้ความทุกข์ ก็เป็นทุกข์ “ถ้าผู้คนทั้งหลายในโลกมนุษย์นี้ ไม่ทำกรรมดีและกรรมชั่ว ผู้คนที่ไปสู่สุคติและทุกข์ เหวและประณีต ก็ไม่มีในโลกมนุษย์นี้ แต่เพราะผู้คนทั้งหลายในโลกมนุษย์ทำกรรมดีและกรรมชั่วไว้ ฉะนั้น จึงไปสู่สุคติ ทุกข์ เหวบ้าง ประณีตบ้าง ปราชญ์ทั้งหลายกล่าวว่า ผลของกรรมทั้งสองนั้น เป็นที่ตั้งแห่งการเสวยสุขและทุกข์” (พระไตรปิฎก เล่ม 26)

จากการศึกษาแนวคิดเรื่อง “สุคติ” ในพุทธปรัชญาเถรวาท ส่วนที่เป็นทฤษฎีแห่งกรรม และสังสารวัฏ ทำให้ทราบว่า แนวคิดเรื่องสุคติ เป็นสิ่งที่สามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิต “ประจำวัน” ได้

สุคติ โดยพื้นฐาน เป็นเรื่องของการปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของศีล 5 หากขยายฐานออกไป ก็เป็นทางแห่งการกระทำดี 10 ประการ ที่เรียกว่า กุศลกรรมบถ 10 ซึ่งจำแนกเป็น กายสุจริต 3 วชิสุจริต 4 มโนสุจริต 3 และรวมไปถึงการทำทานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น วัตถุทาน ธรรมทาน อภัยทาน หากย้อนย่อเป็นหลักปฏิบัติ เป็นปรัชญาชีวิตปฏิบัติการ สุคติ ก็หมายถึง การรักษาศีล และทำทานให้เป็นประจำทุกวัน

เมื่อพิจารณาถึงสภาพการปฏิบัติ สுகติ ก็เป็นทั้งเหตุและผลอยู่ในตัว คือเป็นกรรมดี และเป็นผลของกรรมดีนั้น พร้อมทั้งอานิสงส์หรือประโยชน์สืบเนื่องอื่น ๆ ของกรรมดีนั้น ทั้งในปัจจุบัน และอนาคตซึ่งรวมไปถึงผลสืบทอดไปยังชาติหน้าหรือโลกหน้า (สัมปรายภพ)

เมื่อได้ดำเนินชีวิตเป็นสุคติ ก็ได้รับผลเป็นชีวิตแห่งความสุข ความเจริญ มีผิวพรรณงาม มียศ มีตำแหน่ง มีอานุภาพ มีทรัพย์ เมื่อใกล้จะตายก็มีสติสัมปชัญญะ เพราะอำนาจของกุศลกรรมที่ได้สร้างสมไว้มาก มีปีติ มีความร่าเริงใจ เรียกว่า บันเทิงอยู่ในสุคติหรือสวรรค์อยู่ในโลกนี้ (อิธโลก) และพร้อมที่จะไปสู่สุคติในโลกหน้า (ปรโลก) และเสวยผลคือความสุขสำราญต่อไป ตามตัวอย่างที่กล่าวไว้เป็นหลักฐานในพระไตรปิฎก เล่ม 26 เช่น.....

ข้อ 30 “ดูก่อนนางเทพธิดาผู้เลอโฉม ท่านเป็นใครมาไหว้อาตมาอยู่ (คือพระโมคคัลลานเถระ) เมื่อก่อนครั้งเกิดเป็นมนุษย์ ท่านได้ทำกรรมอะไรไว้ช่วยตนเอง ได้ให้ท่านหรือรักษาดีอย่างไร ท่านจึงได้เข้าถึง สุคติ มีเกียรติยศ เพราะกรรมอะไร?”

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ พระเถระรูปหนึ่งเข้ามายังบ้านของดิฉัน ในกรุงราชคฤห์นี้ เพื่อบิณฑบาต ดิฉันมีจิตเลื่อมใส เพราะปิติสุดจะหาสิ่งใดมาเทียบได้ จึงได้ถวายพ่อน้อยแก่ท่าน...เมื่อดิฉันจุติจากโลกมนุษย์นั้นแล้ว จึงมาเกิดเป็นนางเทพธิดา ดิฉันได้ทำกุศลกรรมนั้นไว้อย่างเดียว เพราะกรรมนั้นเป็นเหตุ ดิฉันจึงมาเสวยสุขด้วยตนเอง...”

ข้อ 53 “ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ข้าพระองค์ได้รักษาศีล 5 ในศาสนาของพระองค์ และปฏิบัติธรรมอันพระตถาคตแสดงแล้ว... เพราะกรรมอันสุจริตนั้น ข้าพระองค์จึงเกิดในโลกทิพย์พร้อมด้วยกามคุณตามปรารถนา...”

ตรงกันข้าม หากประกอบกรรมชั่ว เป็นทุจริต ตายแล้วก็ไปสู่ทุคติ ไปเกิดในนรก ไปเกิดเป็นเปรต ตามหลักฐานในพระไตรปิฎกเล่มเดียวกัน เช่น

ข้อ 91 “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ดิฉันเป็นเปรต ถึงทุคติ เกิดในยมโลก เพราะทำกรรมอันลามก จึงต้องจากโลกนี้ไปสู่เขตโลก...”

เนื่องจากวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของการศึกษาทำวิทยานิพนธ์ คือ การประยุกต์ใช้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสุคติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะประกอบอาชีพหรือมีหน้าที่การงานอะไร

บทสรุปที่ได้ ก็คือ สุคติในชีวิตประจำวันดังกล่าว เกิดขึ้นได้ด้วยการรักษาศีล 5 หรือ กุศลกรรมบถ 10 หากรักษาศีล 5 ได้อย่างมั่นคงสม่ำเสมอ ก็ได้ชื่อว่าเป็นสุคติ ผู้ไปดี (ผู้ไปดีมาดี) เป็นที่พึ่งแก่ตนเองได้ และเป็นที่ยิ่งแก่ผู้อื่นได้ด้วย หากพัฒนาตนต่อไปให้เป็นผู้มีศีลสมบูรณ์ ไม่ขาดไม่ต่าง

พร้อย และมีปัญญาสมบูรณ์ก็จะพ้นทุกติเค็ดขาด ทั้งสามารถบรรลุนิพพานหรือสันติสุขที่สมบูรณ์ที่สุด
ดังนั้นการดำเนินชีวิตเป็นสุคติ จึงสมควรเป็นอุดมการณ์ของชีวิตตลอดไป

แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินชีวิตเป็นสุคติมักมีอุปสรรคเป็นครั้งคราว ซึ่งก็คือ อุกุศลมูล 3
และ นิวรณ์ 5 เมื่ออุปสรรคเกิดขึ้น ก็ต้องมีสติสัมปชัญญะ มีโยนิโสมนสิการ (รู้จักคิดวิเคราะห์วิจารณ์)
และใช้หลักอริยสัจ 4 แก้ไข ทั้งอาจจะคิดกลยุทธ์หรือเทคนิคสำหรับควบคุม หรือบริหารตน เพื่อป้อง
ป้องอุปสรรคมิให้มาทำลายได้ เช่นอาจจะใช้หลักอนุสสติ มีการระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระ
สงฆ์ เป็นต้น และยึดถือชีวิตที่ตนที่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เช่น ชีวิตเป็นเรื่องของการสร้างบารมี จะพ้อ
ถอยไม่ได้ เป็นต้น จะต้องมุ่งมั่นและหวังผลสำเร็จต่อไปจนกว่าจะบรรลุถึงประโยชน์สูงสุด (ปรมาตนะ)
คือ พระนิพพาน ซึ่งก็คือชีวิตที่ร่มเย็นเป็นสุขตลอดเวลา

Thesis Title The Concept of Blissful States in Theravada Buddhist Philosophy
Author Phra Charoen Phanturee
M.A. Philosophy
Examining Committee : Asst. Prof. Roongrueng Boonyoros Chairman
 Asst. Prof. Noi Phongsanit Member
 Lecturer Dr. Pramuan Peangchan Member

ABSTRACT

Generally human actions are of two kinds : good actions and evil actions. Since they are of different nature, the two actions lead to different effects or consequences, namely, good effects and evil effects, merits and demerits happiness and misery. If a person's action produces happiness, it is said that he walks on the path of blissful states (Sugati); if it produces unhappiness, he is said to conduct his life on the path of woeful states (Dugati). If people in this human world did not perform good deeds and bad deeds, there would be no people who went to the realm of blissful states and the realm of woeful states (Sugati and Dugati), coarse and refined. But because there are people in this human world who perform good deeds and evil deeds, therefore, they go to the realm of blissful states and the realm of woeful states, coarse and refined. And so the wise says the effects of both kinds of deeds or actions become the sources of happiness and unhappiness. (The Tipitka vol. 26)

From the study of the concept of SUGATI (Blissful States) in Theravada Buddhist philosophy, focusing on the doctrine of Kamma and Samsara, a conclusion can be draw to this effect : the knowledge and the meaning of Sugati can be adapted as a way of daily living.

Sugati means basically the practice of the five precepts (Sila) which when detailed become the practice of ten virtues, three being bodily good actions, four being verbally good actions, and three being mentally good actions. The practice of Sugati also covers acts of giving of charitable nature, such as material gifts, gifts of Dhamma or the Doctrine, forgiveness as a gift.

In sum, Sugati as a philosophy of practical life refers to the daily keeping of the five precepts and giving meritorious objects to either monks or lay people.

Considering the nature of observing Sugati, Sugati is a cause as well as an effect. That is, it is Sugati in the form of good actions and the effects of the same, including accompanying favorable consequences, immediately or long after the event, at the present time and in the future in this life as well as standing forward the future life or next birth.

Having led a life of Sugati, a person experiences a time of happiness, prosperity, enjoying promotion in rank, position, authority, riches, etc. While approaching death and owing to the forces of good deeds long and largely accumulated, he or she will remain fully aware and mindful of his existence and his passing away from this existence. He thereby dwells in delight, keeping a cheerful heart, that is to say, he or she dwells in the blissful states of this world and therefore is well prepared to depart from this world and enter another world of happy states. Evidences in support of these statements are provided in the Tipitaka vol. 26 as follows:

No. 30 : ... Who are you, Devata with great splendour and beauty, who are honouring me? What was the deed you did of yourself when in a former birth you were born a human being? Giving well accomplished, or control in moral habit, by which you are one of great renown, arisen in a good born. Devata, of what deed this is the fruit?

Just now, revered sir, in this village of Rajagaha city, an elderly monk approached my house for alms-food. With a mind of faith, with boundless zest so I gave a piece of sugar-cane.. Departing from the human world, I am a Devata. Such is the fruit of merit, not small. And a happy fruit of the deed do I enjoy.

No. 53 : O, the Blessed One, indeed I, carrying out the five trainings (the five precepts), faring along in the Tathagata's Dhamma...Because of good conduct I arose in the Heaven of the Thirty-Three Gods rejoicing at will.

In contrast, if a person does an evil deed, he, upon his dying, will to to woeful existences, or take rebirth in hell, or reborn as a Peta (a hungry ghost). Instances are found in the Tipitaka vol. 26 such as : No. 91- "Venerable Sir, I am a Peti (a female hungry ghost), a wretched denizen of Yama world. Since I had done a wicked deed, I went hence to Peta-world...."

Since one of the objectives of making the study of Sugati is to find out ways and means to establish a daily course of happy life for all, regardless of occupation or career or social functions.

A generalization that has been made is this: Sugati in day-to-day life is attained through keeping the five precepts or the practice of the ten virtues which is a wholesome course of action (Kusala-kammapatha). If one has steadily and consistently kept the five precepts or the ten virtues, one is said to be a SUGATO-the-Well-Farer, capable of being self-reliant and of giving a helping hand to others in need, especially spiritual needs. If he or she makes further advances and improvements until the final perfection of Sila (virtues) and Panya (wisdom) has been achieved, he or she will be absolutely rise above Dugati-the sphere, the life of unhappiness, and will eventually reach Nibbana-the perfect peace and happiness. Accordingly, EVERYDAY SUGATI should be adopted as a daily life-ideal by all.

However, living a Sugati life, one is likely to meet occasionally with difficulties and obstructions which mainly are the three roots of evil (Akusalamula) and the five hindrances. When obstacles arise, one has to remain attentive and keep a clear comprehension of the path of Sugati and the causes of the arising of the obstacles and then apply Yonisomanasikara (critical examination) to the problem. The principle of the Four Noble Truths may also be applied. Some other strategies may also be devised to cope with the situation. For example, recollection of or contemplation on, the Buddha, the Dhamma, or the Sangha; or hold on the idea that "my life is an opportunity for the accumulation of merit, for going through stages of perfection, on the path of full enlightenment." (It is the concept of Parami).